

SBK Jaarverslag 2016

Inhoudsopgave

Voorwoord	3
1. Inleiding	4
2. Bestuur en organisatie	5
3. Activiteiten	6
3.1. <i>Algemeen Verbindend Verklaring (AVV)</i>	6
3.2. <i>Gemeenschappelijk Landbouw Beleid (GLB)</i>	6
3.3. <i>Kwaliteitsbeleid in de kalversector</i>	6
3.4. <i>Van IKB Vleeskalveren naar de Kwaliteitsregeling Vitaal Kalf</i>	6
3.5. <i>Slachting, weging en classificatie</i>	7
3.6. <i>Antibiotica</i>	7
3.7. <i>Zelfcontrole (Monitoring Kritische Stoffen)</i>	8
3.8. <i>Diergezondheid(sfonds)</i>	8
3.9. <i>Onderzoek</i>	9
3.10. <i>Communicatie</i>	10
4. Financiële gegevens	11
5. Lijst met gebruikte afkortingen	12
Bijlagen	14

Voorwoord

Voor u ligt het jaarverslag 2016 van de Stichting Brancheorganisatie Kalversector (SBK). In dit jaarverslag treft u een korte samenvatting aan van de activiteiten, werkzaamheden en behaalde resultaten in het jaar 2016. Het brede palet van onderwerpen waar SBK zich in 2016 mee bezig heeft gehouden, geeft aan dat SBK is uitgegroeid tot een volwaardige interbranche-organisatie voor de kalversector.

Mocht u naar aanleiding van dit jaarverslag vragen hebben, dan vernemen wij dat graag van u via info@kalversector.nl of telefonisch via 030-755 50 80.

Namens het bestuur,

J.J. Atsma
Voorzitter

Hoofdstuk 1 Inleiding

SBK is op 13 september 2013 opgericht en heeft tot doel om, in de hoedanigheid van brancheorganisatie, in het belang van de ondernemingen in de keten van productie, verwerking en handel van vleeskalveren, kalfsvlees en kalvervoerders, de productie, verwerking en afzet te bevorderen en te verbeteren en deze zo nodig aan te passen aan de eisen van de markt, de transparantie van de markt te bewaken en te bevorderen en de kwaliteit, de gezondheid en de voedselveiligheid van vleeskalveren, kalfsvlees en kalvervoerders te bevorderen.

De oprichting van SBK is het gevolg geweest van het besluit van het kabinet-Rutte II tot opheffing van de product- en bedrijfschappen en de mogelijkheid in het nieuwe Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB) in de Europese Unie (EU) voor een nationale erkenning van producenten- en brancheorganisaties. SBK brengt jaarlijks een verslag uit over de werkzaamheden en behaalde resultaten en brengt deze alsmede de jaarstukken conform statuten ter kennis van de in het bestuur vertegenwoordigde organisaties, de Centrale Organisatie voor de Vleessector (COV), de Nederlandse Vereniging Diervoederindustrie (Nevedi) en de (vakgroep vleeskalverhouderij van) Land- en Tuinbouworganisatie Nederland (LTO).

In het kader van het GLB in de EU is er een wettelijke basis (Verordening (EG) 1308/2013) opgenomen voor de erkenning van producenten- en brancheorganisaties die actief zijn in een specifieke sector binnen de lidstaat. Op 17 december 2014 heeft de minister van Economische Zaken SBK formeel erkend als brancheorganisatie voor de sector rund- en kalfsvlees. Deze erkenning is verleend tot en met 31 december 2020.

Het jaarverslag wordt in het kader van de erkenning van SBK als erkende brancheorganisatie tevens toegezonden aan het ministerie van Economische Zaken (EZ).

Hoofdstuk 2 Bestuur en Organisatie

Het bestuur van SBK is samengesteld uit twee vertegenwoordigers van respectievelijk COV, Nevedi en LTO, een bestuurslid die kan worden aangemerkt als risicodragend persoon en geen deel uitmaakt van de drie voornoemde organisaties en een onafhankelijk voorzitter. In 2016 waren alle bestuurszetels ingevuld. In bijlage I is de lijst van bestuursleden vermeld per ultimo 2016. Het bestuur heeft in 2016 vijfmaal vergaderd.

In 2014 heeft het bestuur ten behoeve van het beheer en toezicht op de naleving van de regelingen IKB Vleeskalveren een Centraal College van Deskundigen IKB Vleeskalveren (CCvD) ingesteld. In bijlage II is de samenstelling van het CCvD weergegeven per ultimo 2016. Tevens zijn er werkgroepen ingericht voor afstemming in de kalversector, te weten de werkgroepen ABRES, Houderij, Transport en de onderzoeksgroepen Voeding en Mest vol Waarden.

Voor het uitvoeren van de werkzaamheden en facilitaire ondersteuning heeft SBK een service level agreement gesloten met Alspectro.

Hoofdstuk 3 Activiteiten

3.1. Algemeen verbindend verklaring (AVV)

In 2016 heeft SBK een programma voor onderzoek en innovatie opgesteld. SBK probeert de financiering van dit programma voor alle marktdeelnemers verbindend te laten verklaren. EZ heeft medio 2016 aangegeven voornemens te zijn om de in de Regeling producenten- en brancheorganisaties opgenomen voorschriften ter zake het verbindend verklaren te willen aanpassen ten aanzien van (monitoringsactiviteiten in relatie tot) dierziekten. Voorsortierend op deze aanpassing heeft SBK alvast de representativiteit laten vaststellen door een onafhankelijke accountant. Begin 2017 zal na de inwerkingtreding van de door EZ voorgenomen aanpassing van de Regeling producenten- en brancheorganisaties, de AVV-aanvraag van SBK kunnen worden ingediend.

3.2. Gemeenschappelijk Landbouw Beleid (GLB)

In het kader van de toezegging van de overheid d.d. 5 juni 2014 om voor een periode van 6 jaar jaarlijks 10 miljoen euro GLB-gelden voor de kalversector beschikbaar te stellen via het derde plattelandsontwikkelingsprogramma (POP3), is met de overheid gewerkt aan voorstellen tot aanpassing van het bestaande POP3. In 2016 heeft de Europese Commissie ingestemd met een nationale regeling voor kwaliteitssystemen. EZ heeft deze nationale regeling (Regeling Europese EZ-subsidies) medio december gepubliceerd. SBK heeft op basis van deze regeling, in januari 2017 een officiële aanvraag tot erkenning van de nieuwe kwaliteitsregeling Vitaal Kalf ingediend. De ambitie agenda van de kalversector is eind november gepubliceerd op de SBK-website (www.kalversector.nl).

3.3. Kwaliteitsbeleid in de kalversector

In 2016 hebben SBK en de Stichting Kwaliteitsgarantie Vleeskalversector (SKV) in het kader van het kwaliteitsbeleid in de kalversector, een gezamenlijke werkgroep ingesteld die de taak heeft meegekregen om de governance rondom het kwaliteitsbeleid te evalueren. Deze werkgroep bestond uit bestuurders van SBK en SKV.

3.4. Van IKB Vleeskalveren naar de Kwaliteitsregeling Vitaal Kalf

Begin 2014 heeft SBK de bestaande IKB Vleeskalveren-regelingen van het Productschap Vee en Vlees (PVV) overgenomen en is sindsdien regelinghouder van deze regelingen. Als gevolg daarvan zijn ook de bijbehorende werkzaamheden voor beheer en onderhoud, zoals voorbereidend overleg in werkgroepen met vertegenwoordigers uit de praktijk, het CCvD en de communicatie over de regelingen overgenomen. SKV treedt op als Certificerende Instantie voor de regelingen IKB Vleeskalveren.

In 2016 zijn als gevolg van het 'Plan van Aanpak Vitaal, gezond en duurzaam kalf' dat is overeengekomen tussen LTO-melkveehouderij, de Nederlandse Zuivel Organisatie (NZO), Vee&Logistiek Nederland (V&LN) en SBK en in verband met de Regeling Europese EZ-subsidies, voorbereidingen getroffen voor een nieuwe kwaliteitsregeling in de kalversector. Het resultaat van deze voorbereidingen is de kwaliteitsregeling Vitaal Kalf. Vitaal Kalf beoogt onder meer een verdere verbetering te realiseren in de kwaliteit en gezondheid van de aan te voeren kalveren. Hiertoe zijn de voorschriften voor verzamelcentra en kalverhouders ten opzichte van de bestaande IKB-regeling herzien en uitgebreid. Ook het transport tussen het verzamelcentrum en de kalverhouder is in Vitaal

Kalf opgenomen. In samenwerking met de erkenningsregeling van Vee&Logistiek Nederland voor de collecterende kalverhandelaar is het Kalf Volg Systeem (KVS) ontwikkeld. KVS is een eerste stap naar mogelijke gegevensuitwisseling tussen kalversector, melkveehouderij en collecterende kalverhandel. In Vitaal Kalf zijn aanvullende voorschriften opgenomen voor alle kalverhouders met een dierdagdosering (DDD) boven de door de Stichting Diergeneesmiddelenautoriteit (SDa) vastgestelde streefwaarde. Daarnaast zijn er voor de kalverhouder voorschriften opgenomen die zijn gericht op de kwaliteit van het drinkwater. Binnen Vitaal Kalf zijn daarnaast ook afspraken vastgelegd met betrekking tot zelfcontrole, monitoring van residuen van antibiotica en slachting- en wegingsgegevens.

In 2015 is na veelvuldig overleg met de sector en de overheid een praktijkproef gestart voor het verzamelen en transporteren van nuka's binnen de regelingen IKB Vleeskalveren. Hiermee wordt beoogd voor verzamelcentra en transporteurs die deelnemen aan de betreffende modules van de regelingen IKB Vleeskalveren, een tweede verzamelslag en het lossen van één vervoerseenheid op twee losadressen mogelijk te maken. Vervolgens heeft op grond van een tussenevaluatie, een bijstelling van de IKB-voorschriften voor de praktijkproef plaatsgevonden. In 2016 hebben verzamelcentra daartoe een aanpassing doorgevoerd in hun erkenningsprotocol ter zake het drenken van kalveren voor de eerste verzamelslag. Naar verwachting kan in 2017 een vervolg van de praktijkproef plaatsvinden.

3.5. Slachting, weging en classificatie

Met het opheffen van het PVV eind 2014 kwam ook de bestaande Verordening slachting, weging en classificatie slachtrunderen (PVV) 2011 te vervallen. In deze verordening waren ook voorschriften opgenomen voor het slachten, wegen en classificeren van runderen tot 12 maanden. Voor runderen tot 8 maanden (kalveren V) is er geen juridische basis in EU-regelgeving. Voor runderen tussen 8 en 12 maanden (kalveren Z) is deze juridische basis in 2013 in EU-regelgeving opgenomen en vanaf 2016 in nationale regelgeving ondergebracht. Gezien het ontbreken van een juridische basis voor kalveren V heeft SBK de voormalige Verordening slachting, weging en classificatie slachtrunderen (PVV) 2011 omgezet in een vrijwillige (private) regeling voor het slachten, wegen en classificeren van kalveren V. In 2016 namen alle slachterijen die meer dan 75 kalveren V per week slachten deel aan de vrijwillige (private) regeling voor het slachten, wegen en classificeren van kalveren V.

3.6. Antibiotica

SBK heeft de inzet tot verlaging van het antibioticagebruik in de kalversector gecontinueerd. In 2016 zijn betrokken kalverhouders actief geweest op een te hoog antibioticagebruik. Voor kalverhouders met een structureel hoog antibioticagebruik zijn aanvullende IKB-voorschriften van toepassing. Voor de komende jaren heeft de kalversector een beleidsvisie opgesteld voor de periode tot en met 2020. Speerpunten daarin zijn een nationale bestrijding van IBR/BVD en de samenwerking met de melkveehouderij, collecterende kalverhandel om te komen tot een vitaal en gezond kalf voor de kalverhouderij. In 2016 is daarvoor het Kalf Volg Systeem ontwikkeld, dat begin 2017 wordt geïmplementeerd.

Op basis van een gezamenlijk tussenevaluatie met de overheid van de UDD-regeling - met name de uitwerking van het beleid inzake de knelpuntaandoeningen - is een aanpassing van de UDD-regeling per 1 januari 2017 van kracht geworden.

In 2016 is gestart met het onderzoek naar kritische succesfactoren, die de sector naar verwachting handvatten kan bieden voor zinvolle maatregelen die op bedrijfsniveau genomen kunnen worden om het antibioticagebruik verder te verlagen.

De SDa heeft een voorstel gedaan voor aanpassing van de berekening van het antibioticagebruik. De kalversector is in principe akkoord gegaan met deze aanpassing en heeft deze in de tweede helft van 2016 voorbereid. Implementatie is voorzien in 2017.

SBK neemt deel aan het Kennisplatform Veehouderij en Humane Gezondheid waar gepoogd wordt om met betrokken relevante partijen basiskennisdocumenten op te stellen over onder andere antibioticaresistentie. Deze gezamenlijk opgestelde basisdocumenten met wetenschappelijke gefundeerde uitgangspunten hebben als doel te fungeren als het vertrekpunt van allerlei discussies omtrent de veehouderij en humane gezondheid.

SBK heeft in samenwerking met de vakgroep vleeskalverhouderij LTO Nederland de campagne 'Hygiëne: nut en noodzaak' gelanceerd. Het doel van de campagne was dat in 2016 ten opzichte van voorgaande jaren, op het kalverbedrijf en onder kalverhouders een significante verhoging van de bewustwording en in de praktijk toepassing van maatregelen m.b.t. het onderwerp 'hygiëne: nut en noodzaak' zou worden gerealiseerd. Om dit te bereiken zijn er met betrekking tot dit onderwerp, in maart 2016 een drietal workshops georganiseerd voor erfbetreders. Hier hebben meer dan 100 erfbetreders aan meegedaan. In dit kader is in november 2016 ook een hygiënescan gelanceerd op de SBK-website. Het doel van de hygiënescan is om het bewustzijn over hygiëne in de kalverhouderij te bevorderen en gesprekken over hygiëne tussen erfbetreders en kalverhouders te ondersteunen. In 2016 hebben de vakbladen verschillende artikelen over 'Hygiëne: nut en noodzaak' gepubliceerd. In 2017 zal gekeken worden of er vervolg zal worden gegeven aan de campagne.

3.7. Zelfcontrole (Monitoring Kritische Stoffen)

Per 1 juli 2015 is de zelfcontrole voor onder andere kalverhouders verplicht geworden. Kalverhouders die via de eigenaar van de kalveren vallen onder de SKV-controlewerkzaamheden hebben daarmee invulling gegeven aan de verplichting tot zelfcontrole. Eind 2015 heeft het bestuur van SBK een programma voor de invulling van zelfcontrole vastgesteld. Dit programma is eind 2016 opnieuw vastgesteld voor 2017. Grote zorg is momenteel het ontbreken van zichtbare handhaving door de overheid, hetgeen eind 2016 opnieuw is aangekaart. De overheid heeft inmiddels via een persbericht aangegeven hier in 2017 invulling aan te geven. De instelling van een Adviesraad voor het evalueren van een programma voor zelfcontrole in de kalversector is vooralsnog aangehouden.

3.8. Diergezondheid(sfonds)

De bij de productschappen nog bestaande en door de kalversector opgebrachte reserves ter financiering van de verplichtingen uit het convenant Diergezondheidsfonds (DGF) 2015-2019, zijn ultimo 2014 ondergebracht bij de Stichting DGF Kalversector. Deze stichting is vanaf medio 2015 belast met het beheer en de uitbetaling van de ondergebrachte DGF-reserves.

De (preventieve) rundergezondheidszorg is ondergebracht in de Themagroep DKR. Zorgen bestaan er over de mogelijkheden voor de financiering van (toekomstige) activiteiten (Specifieke monitor, Programma IBR/BVD, etc.) zonder de gewenste AVV. SBK is ter voorbereiding op de collectieve bestrijding van IBR en BVD, met twee leden actief in de Stuurgroep IBR/BVD.

In 2016 zijn de gesprekken met de melkveehouderij en V&LN inzake de verbetering van de vitaliteit en gezondheid van het kalf bestemd voor de kalfsvleesproductie uitgemond in een gezamenlijk Plan van Aanpak Vitaal, gezond en duurzaam kalf. Elementen uit het plan zijn ondergebracht in de nieuwe kwaliteitsregeling Vitaal Kalf en de ontwikkeling van KVS.

3.9. Onderzoek

Vanwege het ontbreken van beschikbare middelen en de gewenste AVV, heeft SBK in 2016 nauwelijks financiële middelen toegekend aan onderzoeken.

SBK heeft wel een vervolgonderzoek naar de verwaarding van mest (fase 2) toegekend. De resultaten van dit onderzoek zullen in 2017 worden gebruikt om een plan van aanpak uit te werken.

In 2016 is gestart met deelproject 1 'Opfok, transport en opvang' uit het PPS Vitaal en gezond kalf in een duurzame veehouderij. Voor dit onderzoek waren destijds nog middelen beschikbaar gesteld van uit het PVV. Deelproject 2 'Dierziektemanagement' is vanwege het ontbreken van financiële middelen opgeschort.

SBK neemt deel aan EU-initiatieven die beogen de footprint van producten inzichtelijk te maken voor uiteindelijk consumenten. De kalfsvleesproductie is een gevolg van de zuivelproductie en niet een geheel op zichzelf staande activiteit en/of vergelijkbaar met gespecialiseerde rundvleesproductie. SBK participeert in een drie jaar durende testperiode om productregels in de praktijk te ontwikkelen en toe te passen. In de betreffende gremia worden actief berekeningen van de milieubijdrage van een kalfsvleesproduct, veroorzaakt in de verschillende schakels (melkveehouderij, kalverhouderij, slachtfase, retail en consumentenniveau), ingebracht.

In 2014 heeft SBK een tweetal onderzoeken op het terrein van kalvermelkvoeding toegekend uit de reserves die door het Productschap Diervoeder (PDV) zijn toegekend aan SBK. Het onderzoek in het kader van het PPS Feed4Foodure onderdeel Voeding, Darmgezondheid en Immuniteit is eind 2016 afgerond en de resultaten zullen begin 2017 beschikbaar komen. Het restant van het tweede onderzoek naar de fosforbehoefte van het kalf is ondergebracht in het PPS Duurzame verbreding grondstoffenpakket voor vleeskalveren dat begin 2017 zal starten. In 2016 is na instemming door de Vereffenaar PBO een deel van het door PDV toegekende budget vrijgemaakt voor een onderzoek ten behoeve van de continuering van de toelatingsregistratie van Polyethyleen Glycol (E487) in kalvervoerders.

In 2015 en 2016 is met medefinanciering van SBK door de Gezondheidsdienst voor Dieren (GD) binnen de specifieke monitor de prevalentie van IBR, BVD en het Schmallenbergvirus op bedrijven met een onbekende ziektestatus in beeld gebracht. Tevens wordt in het kader van de PPS One Health4Food, onderzoek gefinancierd dat is gericht op de bestrijding van IBR/BVD. De resultaten van beide studies worden gebruikt voor de ontwikkeling van het collectieve bestrijdingsprogramma IBR/BVD.

Hoewel er voortgang lijkt te zijn geboekt in 2016, blijven er zonder de gewenste AVV zorgen bestaan over de financiering van (toekomstige) onderzoeksactiviteiten (bv. in samenwerking met de Topsectoren). Nieuwe voorgenomen onderzoeksactiviteiten zijn voor de financiering inmiddels allemaal afhankelijk geworden van een AVV.

3.10. *Communicatie*

SBK heeft in 2013 een eigen, eenvoudige website ontwikkeld en gelanceerd. In 2016 heeft SBK een nieuwe website gelanceerd met een nieuw design en een aangepaste huisstijl. Bij de bouw is er tevens gelet op de vindbaarheid in de zoekmachines en het gebruiksgemak voor de medewerkers van SBK. SBK heeft met de overname van het beheer van de IKB-regelingen, tevens het beheer van de website IKB Vleeskalveren overgenomen. De inhoud van de website www.ikbvleeskalveren.nl is in 2016 ondergebracht in de nieuwe website van SBK.

Met het Franse Interbev en het Italiaanse Assocarni is een EU-promotiecampagne voor kalfsvlees op de Franse en Italiaanse consumentenmarkt ontwikkeld en in het kader van het EU-promotieprogramma 'Enjoy, it's from Europe' bij de Europese Commissie ingediend voor cofinanciering. Eind 2016 heeft de Europese Commissie bericht dat het verzoek tot cofinanciering niet is geselecteerd voor cofinanciering. In 2017 zal een nieuw voorstel worden ontwikkeld.

Hoofdstuk 4 Financiële gegevens

De onder punt 1 en 2 opgenomen gegevens zijn ontleend aan het financieel jaarverslag 2016 van SBK. Bedragen zijn in duizenden euro's.

1. Balans per 31 december 2016

	31-12-2016	31-12-2015
Activa		
Vlottende activa		
Vorderingen		
Overige vorderingen en overlopende activa	249	57
Liquide middelen		
	827	1.447
Totaal activazijde	----- 1.076 =====	----- 1.504 =====
Passiva		
Eigen vermogen	-	-
Kortlopende schulden		
Belastingen en premies sociale verzekeringen	299	82
Overige schulden en overlopende passiva	777	1.422
Totaal passivazijde	----- 1.076 =====	----- 1.504 =====

2. Staat van lasten en baten over 2016

Inkomsten	804	585
Bestede projecten	-385	- 157
Brutowinst	----- 419	----- 428
Lasten		
Overige bedrijfskosten	422	429
Bedrijfsresultaat	----- -3 =====	----- - 1 =====
Financiële baten en lasten	3	1
Netto resultaat	----- - =====	----- - =====

Hoofdstuk 5 Lijst met gebruikte afkortingen

AVV	verbindend verklaring als bedoeld in artikel 164 en 165 van Verordening (EG) 1308/2013 en artikel 5:1 van de Regeling producenten- en brancheorganisaties
BVD	Bovine Virus Diarree
CCvD	Centraal College van Deskundigen van de regelingen IKB Vleeskalveren
COV	Centrale Organisatie voor de Vleessector
DGF	Diergezondheidsfonds
EU	Europese Unie
GD	Gezondheidsdienst voor Dieren
GLB	Gemeenschappelijk Landbouw Beleid
IBR	Infectieuze Bovine Rhinotracheïtis
IKB	Integrale Keten Beheersing
KNMvD	Koninklijke Nederlandse Maatschappij voor Diergeneeskunde
KVS	Kalf Volg Systeem
LEI	LEI Wageningen UR
LTO	Land- en Tuinbouworganisatie Nederland
Nevedi	Nederlandse Vereniging Diervoederindustrie
NZO	Nederlandse Zuivel Organisatie
POP3	plattelandontwikkelingsprogramma (POP3) is het derde Europese subsidieprogramma voor het ontwikkelen, verduurzamen en innoveren van de agrarische sector in Nederland
PPS	Publiek-Private Samenwerking
PDV	Productschap Diervoeder
PVV	Productschap Vee en Vlees
Regelingen IKB Vleeskalveren	Algemene Voorwaarden IKB Vleeskalveren 2008 blanke vleeskalveren en haar bijlagen en Algemene Voorwaarden IKB Vleeskalveren 2008 rosé vleeskalveren en haar bijlagen
SBK	Stichting Brancheorganisatie Kalversector

SDa	Stichting Diergeneesmiddelenautoriteit
SKV	Stichting Kwaliteitsgarantie Vleeskalversector
Themagroep DKR	Themagroep Diergezondheid en Kwaliteit Runderen
UDD	Uitsluitend Door Dierenarts toe te dienen diergeneesmiddel
Verordening (EG) 1308/2013	Verordening (EU) Nr. 1308/2013 van het Europees Parlement en de Raad van 17 december 2013 tot vaststelling van een gemeenschappelijke ordening van de markten voor landbouwproducten en tot intrekking van de Verordeningen (EEG) nr. 922/72, (EEG) nr. 234/79, (EG) nr. 1037/2001 en (EG) nr. 1234/2007 van de Raad
Vitaal Kalf	de kwaliteitsregeling Vitaal Kalf bestaande uit de Algemene Voorwaarden Vitaal Kalf en haar bijlagen
V&LN	Vee&Logistiek Nederland
Werkgroep ABRES	Werkgroep Antibiotica Resistentie

Bijlage I

Samenstelling bestuur SBK

Het bestuur bestond per 31 december 2016 uit de volgende personen:

de heer J.J. Atsma, voorzitter
de heer H.R. Buys
de heer A.J. van Dam
de heer W.J.M. Thus, penningmeester
de heer H. Klarenbeek
de heer J.M.L. Lammers
de heer M.J.M. Paridaans
de heer H.W.A. Swinkels, vice-voorzitter

Secretaris: de heer H. Bekman

Bijlage II

Samenstelling CCvD

Het Centraal College van Deskundigen bestond per 31 december 2016 uit de volgende personen:

de heer J. Klaver, voorzitter
mevrouw M. van den Berg, KNMvD
de heer H.R. Buys, Nevedi
de heer J.L. de Groot, COV
de heer W.J.M. Thus, LTO
de heer H.J. Keurhorst, LTO
de heer H. Klarenbeek, Nevedi
de heer J.M.L. Lammers, LTO
de heer P. Mölder, Nevedi
de heer M.J.M. Paridaans, COV
de heer H.W.A. Swinkels, COV
de heer J. Zegers, V&LN

Secretaris: de heer H. Bekman